

Aleksy Petrani

"Studien zum Schisma des Jahres 1130", Franz-Josef Schmale, Köln-Graz 1961 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 5/1-2, 306-307

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Franz-Josef Schmale, STUDIEN ZUM SCHISMA DES JAHRES 1130. Böhlau Verlag Köln-Graz 1961 Forschungen zur kirchlichen Rechts — geschichte und zum Kirchenrecht, herausgeben von H. E. Feine, J. Heckel und Nottarp. Band 3].

8°, ss. VIII, 312.

Jest to praca habilitacyjna przyjęta w roku 1958 przez wydział filozoficzny uniwersytetu w Würzburgu. Składają się na nią wstęp i pięć rozdziałów. Wstęp zawiera gruntowną historiografię przedmiotu. Następnie w pierwszym rozdziale autor przedstawia papieństwo, rzymską arystokrację, kolejno poszczególnych wyborców Innocentego II, jak również i wyborców Anakleta II, wreszcie animozje pomiędzy kardynałami różnych stopni. Drugi rozdział jest całkowicie poświęcony osobie kanclerza Haimericha. A więc jest tu mowa o jego pracy w kancelarii papieskiej, o jego trosce o kanoników regularnych, z których szeregów sam pochodził, o jego staraniach jako pośrednika, o zabiegach podczas wyborów Honoriusza i wreszcie o roli, jaką odegrał w czasie wyborów papieża w 1130 roku. W rozdziale trzecim autor opisuje uznanie Innocentego II przez Italię, Hiszpanię, Francję, Anglię i Szkocję, Niemcy oraz przez inne kraje chrześcijańskie. W czwartym rozdziale szczegółowo traktuje o uznaniu Innocentego II przez zakony benedyktynów, cystersów i kanoników regularnych. Wreszcie w piątym rozdziale omawia pokrótce zasadniczą linię pontyfikatu Innocentego II. Na końcu pracy autor umieścił krytykę niektórych źródeł, wykaz źródeł i literatury oraz indeks osób i miejscowości.

Podwójne wybory papieskie w roku 1130 wywołały w swoim czasie schizmę w Kościele powszechnym a do dnia dzisiejszego stanowią problem trudny i całkowicie nie rozwiązany. Autor podjął się trudu wyjaśnienia tego problemu na szerszym tle prowadzonej podówczas reformy kościelnej. Trzeba było mianowicie znaleźć odpowiedź na pytanie: jak to się stało, że Innocenty II, chociaż był wybrany przez mniejszość kardynałów, w tak krótkim czasie został uznany za prawowitego papieża przez cały Kościół. Z wnikliwością uczonego autor nie tylko analizuje ówczesne, najczęściej tendencyjne, a często również sfalszowane, przekazy, lecz przede wszystkim bada stan ówczesnych reform kościelnych, różne partie wśród kardynałów, działalność zakonów i ich powiązanie ze Stolicą Apostolską, jak również dążenia kurii rzymskiej i patricjatu rzymskiego. Ówczesnym przepisom prawnym o wyborach papieskich przypisuje autor bardzo małe znaczenie. Według niego przy wyborach Innocentego II zdecydowały zupełnie inne momenty, a mianowicie przede wszystkim rozpoczęta przez Grzegorza VII i dalej konsekwentnie prowadzona reforma kościelna, rywalizacja między kardynałami, kanclerz Haimerich i jego dotychczasowa kościelna polityka, którą prowadził on już przeszło dwadzieścia lat, wreszcie osoba Innocentego II. Przecież współcześni chwalą jego mądrość, skrom-

ność, czystość obyczajów i wykształcenie, jego stałość i zręczność w załatwianiu spraw dyplomatycznych, a także jego gorliwość w sprawach Kościoła. Nic też dziwnego, że taki kandydat posiadał całkowite zaufanie kanclerza i jego przyjaciół. Autor bez wątpienia przez uwzględnienie w swej pracy szerokiego tła historycznego przyczynił się bardzo do zrozumienia omawianego problemu.

Praca oparta jest na bogatym materiale źródłowym; ponadto autor uwzględnił dotychczasowe opracowania przedmiotu. Opuścił tylko gruntowną recenzję pracy E. Mühlbachera pt.: *Die streitige Papstwahl des Jahres 1130*, Innsbruck 1876, napisaną przez R. Zöpffela i ogłoszoną drukiem w „*Göttingische gelehrte Anzeiger*”, 1876, s. 257—304; następnie pracę na ten sam temat E. Vacandarda, ogłoszoną najpierw w „*Revue des questions historiques*” 43(1888)61—126; 45(1889)5—69, a następnie w jego dwutomowym dziele pt.: *La vie de Saint Bernard abbé de Clairvaux*, Paris 1895, 1920⁷; wreszcie artykuł piszącego pt.: *Podwójne wybory papieża w roku 1130*, ogłoszony drukiem w „*Rocznikach Humanistycznych*”, I, Lublin 1949, s. 17—38 oraz po francusku w „*Polonia Sacra*” 9(1957), zes. 2—3, s. 181—204.

Podział pracy jest przejrzysty i logiczny. Korekta dobra (na str. 305: praca R. Zöpffela została wydana w roku 1871 nie w Berlinie, lecz w Getyndze).

Książkę czyta się z wielkim zainteresowaniem i z nie mniejszym pożytkiem.

Ks. Aleksy Petrani